

بازنمایی ترور شهید قاسم سلیمانی در توئیتر و اینستاگرام شبکه‌های ایران اینترنشنال

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۱۱

نوشته

احمد گویا*

مهدی نادری**

چکیده

پس از ترور شهید سلیمانی در سال ۱۳۹۸ (۲۰۱۹ م) نظام سلطه و دشمنان مقاومت اسلامی، به واسطه ابزار رسانه و فضای همگانی سایبری، تلاش زیادی کردند تا بتوانند افکار عمومی جهانیان و به خصوص منطقه غرب آسیا و مردم آمریکا را به گونه‌ای هدایت و مدیریت کنند تا ضمن موجه نشان دادن ترور، جهانیان را نسبت به این ترور ددمنشانه متقاعد سازند. نظر به اهمیت موضوع بازنمایی رسانه‌ای، مقاله پیش رو با اتخاذ روش تحلیل محتوای کیفی و بهره‌گیری از روش هوشمند در جمع‌آوری داده‌ها و همچنین بهره‌گیری از تکنیک نتوگرافی، درصدد پاسخ به این سؤال اصلی است: بازنمایی ترور شهید قاسم سلیمانی در توئیتر و اینستاگرام شبکه‌های ایران اینترنشنال چگونه انجام شده است؟ یافته‌های تحقیق ناظر بر تحلیل و تبیین دیدگاه کاربران شبکه‌های اجتماعی توئیتر و اینستاگرام رسانه‌های خبری ایران اینترنشنال با تأکید بر زمان ترور شهید سلیمانی، بر چند نکته تأکید دارد: ۱. بازنمایی با رویکرد تعمدی و راهبرد کلیشه‌سازی با هدف وارونه‌سازی حقیقت و واقعیت جبهه مقاومت اسلامی و در راستای توجیه افکار عمومی جهان و رفتار دولت‌مردان آمریکایی انجام گرفته است. ۲. جبهه مقاومت اسلامی گرچه پیروز عرصه میدانی نبرد نظامی بوده است، اما در عرصه مجازی و گفت‌وگو سازی از ظرفیت‌ها به خوبی استفاده نکرده است. ۳. جبهه مقاومت باید در عرصه نبرد رسانه‌ای و فضای مجازی پیشگام باشد و راهبرد تهاجمی را جایگزین راهبرد تدافعی کند. در واقع با پیشگامی در تصویرسازی می‌توان بازنمایی رسانه‌ای را به نفع جبهه مقاومت اسلامی مصادره کرد.

کلیدواژه: شهید سلیمانی، انقلاب اسلامی، مقاومت اسلامی، شبکه‌های اجتماعی، ایران اینترنشنال.

* دانشجوی دکتری مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد. تهران. ایران
ahmad.gooya@shahed.ac.ir

** استادیار گروه علوم سیاسی و مطالعات انقلاب اسلامی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد (نویسنده مسئول). تهران. ایران. m.naderi@shahed.ac.ir

مقدمه

با انقلاب اسلامی در ایران، عملکرد گفتمان مقاومت اسلامی، نسبت به گذشته قوی تر و گسترده تر شده است؛ از سوی دیگر این مقاومت، در پیشبرد آرمان صدور انقلاب اسلامی و تشکیل گروه‌های مقاومت در منطقه و محور مقاومت نقش بی‌بدیلی داشته است. دستیابی به عزت و محبوبیت در کشورهای اسلامی و ساکنان منطقه، مرهون ایستادگی و ایثار افرادی معتقد به اسلام و مخالف حقیقی نظام سلطه در جهان اسلام است که در این میان نام شهید سلیمانی، به عنوان فرمانده حرکت مقاومت در ساحت میدان و تأثیرگذار در پیشبرد اهداف آن در تاریخ جهان اسلام ماندگار است. نظر به اهمیت فضای مجازی، می‌توان اینستاگرام و توییتز را، پرکاربردترین بسترهای شبکه‌های اجتماعی دانست که بیشتر مردم به وسیله آن با هم در تماس هستند و ارتباطات اجتماعی خود را شکل می‌دهند، (آل قیس و همکاران، ۱۳۹۷).

مخالفان مقاومت اسلامی، علاوه بر برنامه‌ریزی‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی، علیه محور مقاومت و جمهوری اسلامی ایران، حامی بزرگ این حرکت جهانی، از هیچ کوششی دریغ نکرده و سعی داشته‌اند در تمام این محورها از پیوست رسانه‌ای و عملیات روانی جهت تغییر و افناع افکار عمومی، در راستای کسب منافع بیشتر خود کمال استفاده را ببرند. با توجه به شهادت فرمانده محور مقاومت، تلاش رسانه‌ای دشمنان، بسیار بیشتر از گذشته متمرکز شده، بنابراین شناخت تکنیک‌ها و عملکرد رسانه‌های معاند و بررسی ابعاد مختلف آن در فضای عمومی بسیار با اهمیت و ضروری است.

با توجه به اهمیت شبکه‌های اجتماعی توییتز و اینستاگرام و تأثیرگذاری آن بر مخاطبان انبوه خود و همچنین شخصیت کم‌نظیر و بین‌المللی شهید سلیمانی، این پژوهش با هدف اصلی شناخت و بررسی دیدگاه کاربران و نحوه پوشش رسانه‌ای ایران اینترنشنال در بستر توییتز و اینستاگرام با محوریت شهید سلیمانی، در صدد است به هدف فرعی خود دست یابد، که همان یاری رساندن به تدوین سیاست‌گذاری و شناخت بیش‌ازپیش فضای جنگ رسانه‌ای دشمنان علیه محور مقاومت و شهید سلیمانی است. این مقاله در صدد پاسخ به این سؤال اصلی است: بازنمایی شهید قاسم سلیمانی در شبکه‌های اجتماعی ایران اینترنشنال (مطالعه موردی: توییتز و اینستاگرام) چگونه انجام شده است؟. در این راستا، پاسخ به این سؤال‌های فرعی ضروری است: ۱. بازنمایی شهید سلیمانی در نحوه پوشش خبری ایران اینترنشنال چگونه انجام شده است؟ ۲. بازنمایی شهید سلیمانی در سطح کاربران فارسی‌زبان چگونه انجام شده است؟

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های مرتبط با فضای این تحقیق را می‌توان به دو محور تقسیم کرد:
الف. متونی که ابعاد نظری و عملی محور مقاومت و شهید سلیمانی را بررسی کرده‌اند. افتخاری

(۱۳۹۹) مستند به نص قرآن کریم و سیره معصومان علیهم السلام به تبیین نظریه و الگوی مقاومت اسلامی پرداخته و راهبردهایی ناظر بر آن ارائه داده که به نظر می‌رسد پشتوانه فکری و عملی مناسبی برای تبیین رفتار جبهه مقاومت باشد. امیری و کیانی (۱۳۹۸) و شاه محمدی و نورالدین (۱۳۹۹) به تحلیل گفتمان مقاومت شهید سلیمانی با رویکرد تأثیرگذاری آن در منطقه پرداخته‌اند. نوروزی و مرنندی (۱۳۹۸) به تحول گفتمان مقاومت بعد از شهادت ایشان اشاره دارند. سلیمانی و اسماعیل‌زاده (۱۳۹۹) به ضرورت و چگونگی حمایت از نهضت‌های آزادی‌بخش و محور مقاومت از دیدگاه امامین انقلاب پرداخته است، که در همین راستا عرفانی‌فر (۱۳۹۹) و غلام‌رضایی (۱۳۹۸) نقش شهید سلیمانی و تأثیرگذاری آن را بر محور مقاومت و مکتب ایشان تبیین کرده است.

ب. متونی که به بازنمایی گفتمان شهید سلیمانی، که همان گفتمان مقاومت اسلامی است، در فضای جنگ نرم با محوریت رسانه و یا با تأکید بر فضای مجازی به نگارش درآمده است. زیتی و اژدری (۱۳۹۸) و جلیلی و معینی‌پور (۱۳۹۹) به بررسی خبرهای شبکه بی‌بی‌سی فارسی در مواجهه با نظریه مقاومت در چارچوب عملیات روانی پرداخته‌اند. باقری دولت‌آبادی و شفیعی سیف‌آبادی (۱۳۹۹) به تاکتیک‌های جنگ روانی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران پس از ترور سردار سلیمانی پرداخته و در همین راستا مجلسی و زینلی‌پور (۱۳۹۹) مقاله را با موضوع قاسم سلیمانی و فضای جنگ نرم منتشر کرده است. همچنین فرخی و آریایی (۱۴۰۱) پوشش خبری تشییع شهید سلیمانی را در رسانه‌های موافق و مخالف جبهه مقاومت بررسی کرده‌اند.

مقاله پیش رو با توجه به تحلیل دیدگاه کاربران شبکه‌های اجتماعی تویتر و اینستاگرام ایران اینترنت‌نشال و محتوای خبری منتشر شده با موضوع شهید سلیمانی، به عنوان شخصیت میدانی محور مقاومت و از نمادهای گفتمان مقاومت اسلامی، در صدد است بازنمایی رسانه‌ای معاندین از این شخصیت کم‌نظیر را در فضای رسانه و در بستر سایبر ارائه کند که در حال حاضر، تحقیق نو و بدیعی صورت گرفته است.

چارچوب نظری

تحلیل و تبیین مسئله پژوهش در این نوشتار بر مبنای نظریه بازنمایی و در بستر شبکه اجتماعی تویتر و اینستاگرام است.

- بازنمایی فرایندی است که از طریق رسانه‌ها، انسان‌ها با رویدادها، واقعیت‌ها و حوادث آشنا می‌شوند. گزارش‌های تصویری و شنیداری رسانه‌ها عامل شناخت مخاطبان از آفریقا و آفریقایی‌ها، صرب‌ها و آلبانی‌تبارها، اعراب و مسلمانان و دیگران هستند (واتسون و هیل،

۲۰۰۶: ۲۴۸). بازنمایی، فراتر از چگونگی بازنمایش هویت‌ها و ساخت‌یابی آن‌ها، در زمینه و زمانه اجتماعی خاص به فرایند جذب این محصول‌ها در نگاه مخاطبان مختلف توجه می‌کند. از این رو، می‌توان گفت که فرایند بازنمایی بر چگونگی شکل‌گیری ذهنیت مخاطبان و همچنین چگونگی فهمیده شدن یک موضوع، تأثیر منحصر به فردی دارد (بروجردی علوی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۹۲-۹۳). استوارت هال (۲۰۱۴-۱۹۳۲) شاخص‌ترین چهره نظریه بازنمایی است که بر مبنای برداشت‌ها و قرائت‌های مختلف بازنمایی، سه رویکرد کلان از نظریه بازنمایی را ارائه می‌دهد (هال^۱، ۲۰۰۳: ۲۴-۲۵).

- رویکرد بازتابی^۲: این رویکرد بر این باور است که رسانه همچون آئینه واقعیت بیرونی را منعکس می‌کند. بر این اساس، آنچه از طریق رسانه انتقال می‌یابد دقیقاً همان چیزی است که وجود عینی داشته و مردم نیز دقیقاً همان چیز را درک می‌کنند.
- رویکرد تعمدی^۳: بر عکس رویکرد بازتابی، در این رویکرد بر نقش نیت و اراده مؤلف یا عامل انتقال پیام تأکید می‌شود. در واقع، انتقال پیام از طریق رسانه، نه انعکاس آئینه‌وار، بلکه انتقال چیزی است که فرستنده پیام قصد آن را داشته است. از این رو می‌توان گفت، پیام منتقل شده، نمایشی از واقعیت است.
- رویکرد برساختی^۴: هال با نقد دو رویکرد پیشین، بر این باور است که بازنمایی، برساخته‌ای از نظام‌های بازنمایی و متأثر از شبکه معانی، مفاهیم و نشانه‌ها است. معنا برساخته فرهنگی و اجتماعی است که از طریق زبان، جهان بیرون را برای ما معنادار می‌کند. به اعتقاد هال در روند بازنمایی، دو راهبرد در دستور کار رسانه‌ها قرار می‌گیرد:
 ۱. کلیشه‌سازی^۵: فرایندی است که طی آن مفهومی از جهان متأثر از جهان مادی و جهان ایده‌ها شکل می‌گیرد که مطابق با باورهای ایدئولوژیک هستند. در این فرایند، افراد، گروه‌ها و جوامع را با تکنیک‌های کوچک‌نمایی و بزرگ‌نمایی (اغراق و غلو) به خصایصی ساده و بیشتر اوقات منفی تقلیل می‌دهند. در فرایند کلیشه‌سازی، هر آنچه که به «ما» تعلق ندارد طرد و نفی و مرزی نمادین میان خودی و غیر خودی و همچنین دوست و دشمن ایجاد می‌شود (هال، ۲۰۰۳: ۲۵۸).
 ۲. طبیعی‌سازی^۶: فرایندی است که طی آن، رسانه‌ها ساخت‌های فرهنگی، اجتماعی و تاریخی را به گونه‌ای انتقال می‌دهند که گویی امری طبیعی هستند. طبیعی‌سازی کارکردی ایدئولوژیک داشته و وظیفه تقویت ارزش‌های مسلط را بر عهده دارد (گیویان و سروری زرگر، ۱۳۸۸: ۱۵۲).

1 . Hall
 2. The Reflective Theories
 3. The Intentional Theories
 4. The Constructive Theories
 5. Stereotyping
 6. Naturalization

۳. شبکه‌های اجتماعی^۱: متشکل از افرادی است که با یکدیگر ارتباط داشته و از طریق این ارتباط می‌توانند مواردی مانند: ایده‌ها، افکار، احساسات، نیازمندی‌ها و کارهای خود را با سایر افراد گروه در میان بگذارند. این نکته را بایستی در نظر داشت که شبکه‌های اجتماعی، حاصل فناوری اطلاعات و ارتباطات است. برخی از کارشناسان عناصر مؤثر شبکه‌های مجازی را به صورت موازی نشان داده و عناصر پیشرفت و توسعه شبکه‌های اجتماعی را توسعه وب و برنامه‌های کاربردی آن به همراه عواملی همچون: اعتمادسازی، اشتراک‌گذاری و اتصال برخط می‌دانند (محک‌کار و حلاج، ۱۳۹۲: ۳). در دنیای امروزی که ارتباطات نقش مهمی را بین افراد جامعه ایفا می‌کند و موجبات پیشرفت فردی و اجتماعی را سرعت بیشتری می‌بخشد، شبکه‌های اجتماعی این امکان را فراهم می‌کند که افراد به هم‌افزایی و رشد علمی، اعتقادی و در کل در دو بعد فردی و اجتماعی بر زندگی افراد دیگر تأثیرگذار باشند (رحمان‌زاده، ۱۳۸۹: ۱۱). در میان شبکه‌های اجتماعی، اینستاگرام و توئیتر علیرغم کاربردهای متفاوت، فراگیری بیشتری داشته و مخاطبان خاص خود را دارد. در اپلیکیشن اینستاگرام^۲ می‌توانیم عکس‌ها و ویدیوهای مورد نظر خود را در فضای عمومی یا فضای خصوصی برای کاربران اینستاگرام به اشتراک بگذاریم و مخاطبان ما در این شبکه اجتماعی این امکان را دارند تا درباره محتوای ارائه‌شده، نظر خود را اعلام کنند. از مهم‌ترین مزیت‌های اینستاگرام که محبوبیت آن را افزایش داده است، سادگی کاربری استفاده از این اپلیکیشن است (هلبگ، ۲۰۱۵). محتوای قابل اشتراک‌گذاری فقط عکس نیست، بلکه امکان بارگذاری ویدیو هم وجود دارد که در ابتدای ارائه این قابلیت، کاربران فقط مجاز به انتشار فیلم پانزده ثانیه‌ای بودند؛ اما اکنون مدت نمایش فیلم به شصت دقیقه افزایش پیدا کرده است. اینستاگرام سطح رقابت خود را، در کسب محبوبیت با شبکه‌های اجتماعی ویدیو پایه مانند یوتیوب، بسیار بالا برده است (حسینی و کلانتری، ۱۳۹۶: ۴).

توئیتر^۳ شبکه اجتماعی مبتنی بر میکرو بلاگ است، که طی آن کاربران مجاز هستند تا ۲۸۰ حرف را به صورت یک نوشتار توئیت کنند. مؤسس این شبکه اجتماعی فردی به نام، جک دروسی است که در مارس ۲۰۰۶ آن را ایجاد کرد، اما شروع به فعالیت رسمی آن از ژوئیه ۲۰۰۶ بود طبق آمار به دست آمده، اکنون ۶۰۰ میلیون کاربر عضو این شبکه اجتماعی هستند و حجمی معادل ۴۰۰ میلیون توئیت در هر شبانه روز و بیش از ۶ میلیون جست‌وجو در آن انجام می‌شود. در ابتدا توئیتر با شعار «چه کار می‌کنید؟ پای در فضای مجازی گذاشت که مدتی بعد در سال ۲۰۰۹ شعار «چه اتفاقی در حال رخ دادن است؟» را سرلوحه کار خود قرار داد (محک‌کار و حلاج، ۱۳۹۲: ۷). از ویژگی‌های دیگر توئیتر افزودن صدا، عکس، فیلم به

1. Social Network
2. Instagram
3. Twitter

متن توییت است. مرکز اصلی و مدیریت آن در شهر سانفرانسیسکو ایالات متحده آمریکا و شعبه‌های فرعی آن در شهرهای بوستون، نیویورک، سن آنتونیو قرار دارد. تا سال ۲۰۱۱ میلادی، توییت فقط به ۱۱ زبان دنیا ترجمه می‌شد، اما اکنون قابلیت ترجمه به سایر زبان‌های پرتعداد دنیا را دارد، که برای تحقق همین هدف، گروهی بالغ بر ۲۰۰ هزار نفر شکل گرفته است. در ایران توییت، از شبکه‌های اجتماعی دارای محبوبیت بالا محسوب می‌شود. در زمان انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸، استفاده از آن، بین کاربران شبکه‌های اجتماعی، به میزان قابل توجهی افزایش یافت، این افزایش به قدری بود که در سایت الکسا از آن به عنوان چهارمین وب‌گاه پرتعداد بین کاربران ایرانی نام برده شد.

روش تحقیق و مدل نظری پژوهش

در این پژوهش، گردآوری اطلاعات از طریق نرم‌افزار هوشمند جمع‌آوری داده در عرصه شبکه اجتماعی انجام گرفته و از تکنیک‌های نتنوگرافی^۱ برای تبیین و تحلیل مسئله تحقیق استفاده شده است. نظر به رشد فناوری در حوزه شبکه‌های اجتماعی، ضرورت مطالعه و بررسی پست‌ها، نظرها، صوت، عکس و فیلم و همچنین جمع‌آوری و تحلیل داده‌های اشتراک‌گذاری شده، بسیار مهم و کاربردی است. نتنوگرافی رویکردی کیفی و مردم‌نگاری بر پایه اینترنت بوده و برای بررسی تعامل‌های برخط بین کاربران اینترنت به کار می‌رود. در این رویکرد، رفتار انسان‌ها از فرهنگ‌های مختلف تمام نقاط جهان که مرتبط با فضای اینترنت هستند، مورد تحلیل قرار می‌گیرد. به طور کلی مبنای کار در روش نتنوگرافی، بررسی و تحلیل اظهارات و نظرهای کاربران شبکه‌های اجتماعی است. در واقع، با استفاده از این روش می‌توان از دیدگاه‌ها، ایده‌ها و دغدغه‌های پنهان و آشکار کاربران و تولیدکنندگان محتوا آگاهی یافت (شیخ و شامبیاتی، ۱۳۹۴: ۴).

روش تحقیق این پژوهش کیفی از نوع تحلیل محتوای کیفی است. در این روش سعی شده که مفاهیم و عناصر پژوهش با استفاده از نرم‌افزار مبتنی بر هوش مصنوعی، به عدد و رقم (آمار) تبدیل شود و این عمل از طریق واحد تحلیل واژگان انعکاس یافته در متن نظرها، که ما در طراحی جواب سؤال‌های پژوهش بدان اشاره کردیم، صورت می‌پذیرد. جامعه آماری محتواهای تولیدشده کاربران شبکه‌های اجتماعی، شامل نوشتار، عکس و فیلم کوتاه در رسانه‌های معاند توییت و اینستاگرام، در بازه زمانی اول بهمن ۱۳۹۶ تا اول شهریور ۱۴۰۰ است. واحد نمونه‌گیری شامل عبارت‌های نوشتاری، تصاویر و فیلم بوده است. نمونه‌گیری هدفمند انجام شده و تا اشباع نظری ادامه یافته است.

1. Netnography
2. Comment

نظر به اینکه مسئله اصلی مقاله، بازنمایی سردار شهید قاسم سلیمانی، فرمانده میدانی گفتمان مقاومت اسلامی، در بستر شبکه اجتماعی توئیتر و اینستاگرام است و با توجه به مبانی نظری، مدل نظری این پژوهش به صورت شکل ۱ تهیه شده است.

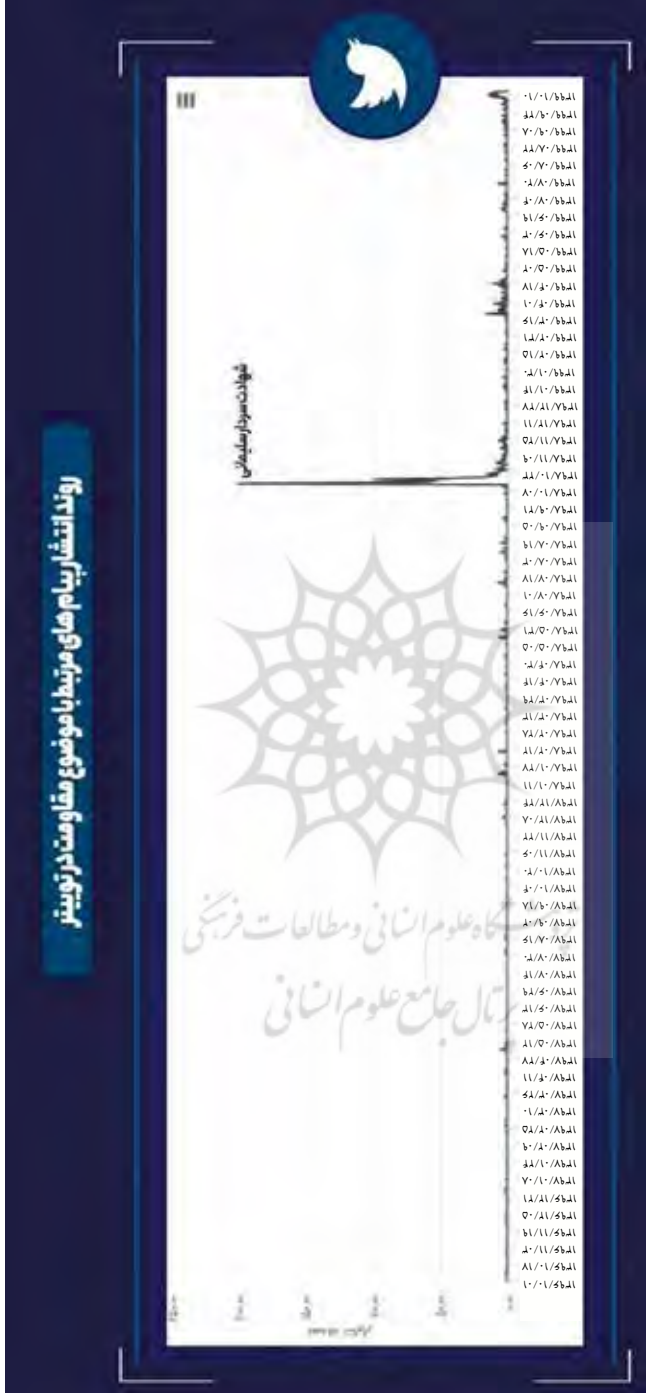
شکل ۱. الگوی تحلیل بازنمایی شهید سلیمانی

بازنمایی شهید سلیمانی در ایران اینترنشنال (شبکه اجتماعی اینستاگرام و توئیتر)

بدون تردید از عوامل مهم و غیر قابل انکار در پیروزی‌های منطقه و اجرا نشدن سیاست‌های دشمنان در جهان اسلام، شخصیت سردار شهید حاج قاسم سلیمانی است، دشمن این عامل مهم را به خوبی شناسایی و در مواجهه با آن، راهی غیر از ترور برای خود متصور نشده است. اجرای ترور این شخصیت بزرگ اسلامی با دستور رئیس‌جمهور وقت آمریکا (دونالد ترامپ) انجام شد و به زعم دشمنان مقاومت اسلامی، مانع بزرگی از سر راه منافع نظام سلطه برداشته شد.

همان‌طور که در نمودارهای ۱ و ۲ روشن است، رسانه ایران اینترنشنال، مانند تمام خبرگزاری‌های دنیا، به موضوع ترور سردار سلیمانی توجه ویژه‌ای داشته است و در صفحه‌های اینستاگرام و توئیتر خود در مقطع یک‌هفته‌ای از زمان اعلام شهادت سردار سلیمانی به شکل بازتاب گسترده و در صدر اخبار خود به آن پرداخته‌اند.

رئوس انشطار پیام های مرتبط با موضوع مقاومت در توییتر

نمودار ۱. نمودار زمانی توییت های منتشر شده با موضوع مقاومت اسلامی و شهید سلیمانی در صفحه اینترنشنال

نمودار ۲. نمودار زمانی پست‌های منتشر شده با موضوع مقاومت اسلامی و شهید سلیمانی در صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال

تحلیل محتوای صفحه توئیتر ایران اینترنشنال ۱. آمار کل توئیتهای

اهم بررسی‌های انجام شده از آمار صفحه توئیتر ایران اینترنشنال به این شرح است:
در ۶۹ هزار و ۳۴۵ توئیت منتشر شده، ۶۷۶ مورد مرتبط با موضوع مقاومت اسلامی و شهید سلیمانی و میانگین تأیید توئیتهای ۱۸۷ عدد است، این در حالی است که تعداد بیشترین تأیید توئیتهای غیر مرتبط، ۴۵ عدد است. میانگین تأیید نظرهای مخاطبان ۲۴ نظر در هر توئیت با موضوع مقاومت اسلامی و شهید سلیمانی است (شکل ۲).

واضح است که این آمار با توجه به ۴۵۷ هزار عضو در صفحه توئیتر این رسانه خبری فارسی‌زبان قابل بررسی و تحلیل است.

شکل ۲. آمار توئیتهای منتشر شده در صفحه توئیتر ایران اینترنشنال

۲. تحلیل محتوای کیفی صفحه توئیتر ایران اینترنشنال

محوربندی بیشترین ری توئیتهای توسط کاربران با توجه به شکل‌های ۳ و ۴، محورهای اصلی و فرعی خبری ری توئیتهای شده توسط مخاطبان

1. Like

تویتر ایران اینترنت‌شناسان با موضوع شهید سلیمانی، همراه میزان درصد فراوانی هر محور در ذیل آمده است:

۱. اشاره به ترور سردار سلیمانی که میانگین ۲/۳ درصد از محتوای ری‌توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:

- برجسته‌سازی جزئیات ترور سردار سلیمانی توسط نیروهای آمریکایی؛
- تأکید بر اخذ مجوز آمریکایی‌ها از کشور عراق، جهت انجام عملیات‌های هوایی در این کشور با اشاره به ترور سردار سلیمانی.

۲. اشاره به حمایت مقام‌ها، مردم و کاربران از سردار سلیمانی که میانگین ۳/۴ درصد از محتوای ری‌توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:

- بازتاب انتقادها نسبت به ترور سردار سلیمانی توسط آمریکا؛
- اشاره به حضور گسترده مردم در تشییع پیکرهای سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در ایران و عراق.

۳. افزایش نگرانی‌ها در خصوص افزایش تنش ایران و آمریکا در منطقه که میانگین ۱/۱ درصد از محتوای ری‌توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع است:

● احتمال ایجاد درگیری منطقه‌ای بین ایران و آمریکا در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی.

۴. اقدام‌های آمریکا و اسرائیل علیه ایران و جبهه مقاومت که میانگین ۱/۱ درصد از محتوای ری‌توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع است:

● احتمال حملات گسترده آمریکا به نیروهای نیابتی ایران در عراق و سوریه.

۵. بازتاب وعده‌ها در خصوص انتقام سخت که میانگین ۷/۹ درصد از محتوای ری‌توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:

- بازتاب گفته‌های سیدحسن نصرالله در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی؛
- اشاره به گفته‌های سردار سلامی در خصوص تحرکات منطقه‌ای ایران در پی شهادت سردار سلیمانی؛
- بازتاب بیانات رهبر انقلاب در خصوص قطعی بودن انتقام سردار سلیمانی؛
- بازتاب گفته‌های سردار قآنی با اشاره به احتمال ترور مقام‌های آمریکایی در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی؛

● برجسته‌سازی گفته‌های زینب سلیمانی در خصوص لزوم انتقام از آمریکا در پی شهادت سردار سلیمانی.

۶. توجه به یاد و خاطره سردار سلیمانی که میانگین ۵/۶ درصد از محتوای ری‌توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:

- بازتاب گفته‌های سردار جعفری در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی؛

- بازتاب گفته‌های سیدحسن نصرالله در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی؛
 - طرح تغییر نام فرودگاه بین‌المللی مهرآباد به نام سردار سلیمانی؛
 - بازتاب گفته‌های مقام‌های کشور در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی.
۷. عدم تحقق وعده انتقام سخت که میانگین ۳/۳ درصد از محتوای ری توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:
- بی‌تفاوتی جامعه جهانی نسبت به ترور سردار سلیمانی؛
 - بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص پاسخ قاطع در صورت اقدام ایران جهت انتقام در سالگرد شهادت سردار سلیمانی؛
 - تأکید بر ضعف ایران از انجام عملیات جهت انتقام سردار سلیمانی از ترس ایجاد تنش منطقه‌ای با آمریکا و اسرائیل.
۸. حمله علیه سردار سلیمانی که میانگین ۵۱/۱ درصد از محتوای ری توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:
- بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص ترور سردار سلیمانی؛
 - متهم کردن سردار سلیمانی به نقش داشتن در ناامنی منطقه؛
 - بازتاب گفته‌های ترامپ در خصوص ترور سردار سلیمانی؛
 - اشاره به پایین کشیدن بنر سردار سلیمانی در غزه؛
 - آتش زدن پوستر شهید سلیمانی، پایکوبی، و اعلام انزجار برخی از مردم عراق از ایران؛
 - آتش زدن پوستر شهید سلیمانی و ابومهدی المهندس در اصفهان؛
 - آتش زدن پوستر شهید سلیمانی و ابومهدی المهندس در تهران؛
 - اشاره به حذف پیام‌های مرتبط با سردار سلیمانی توسط اینستاگرام؛
 - طرح ادعای انتقال کمک‌های مالی ایران به حماس توسط سردار سلیمانی.
۹. حمله علیه نظام که میانگین ۲۳/۷ درصد از محتوای ری توییت‌ها را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:
- اشاره به هدف قرار دادن هواپیمای اوکراینی در پی تلاش برای تلافی کردن شهادت سردار سلیمانی؛
 - تخریب نظام با تأکید بر تلاش برای پرشور نشان دادن مراسم تشییع پیکر قاسم سلیمانی؛
 - دخالت ایران از طریق نیروهای نیابتی خود؛
 - شهادت نیروهای سپاه قدس در سوریه؛
 - متهم کردن نظام به جابه‌جایی پول و سلاح توسط هواپیمایی ماهان؛
 - تهدید شدن سردار قآنی توسط مقام‌های آمریکایی؛
 - تأکید بر تأمین مالی شبهه‌نظامیان مورد حمایت ایران در منطقه توسط مقام‌ها و مسئولان کشور طی دیدار با مقام‌های این گروه‌ها.

از میان این نُه شاخص، هجده علیه سردار سلیمانی و نظام جمهوری اسلامی، با اختلاف، درصد بالاتری از توجه رسانه خبری ایران اینترنشنال را به خود معطوف کرده و همچنین مخاطبان این صفحه، ری توئیت‌های بیشتری را برای این دو شاخص داشته‌اند.

میزان ری توئیت این شاخص، آن هم با درصد قابل ملاحظه‌ای در مقایسه با شاخص‌های دیگر، نشان‌دهنده توجه ویژه مخاطبان این صفحه به این محور خبری است. این ری توئیت‌ها در صفحه‌های دیگر توئیتر منتشر شده و در صفحه‌های شبکه‌های مجازی بازتاب داشته است، تولید خبر منفی علیه سردار سلیمانی و جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی و دست‌به‌دست شدن این خبرها و تولید محتوا توسط مخاطبان صفحه ایران اینترنشنال، نشان‌دهنده همسویی فکری و سیاسی بیشتر مخاطبان این صفحه با سیاست‌های این رسانه معاند است. انتقام سخت شاخص بعدی است که صفحه ایران اینترنشنال بیشتر مورد توجه قرار داده و برای آن محتوای خبری تولید کرده است؛ کاربران این صفحه نیز در این باره نظرهای خود را ابراز کرده‌اند.

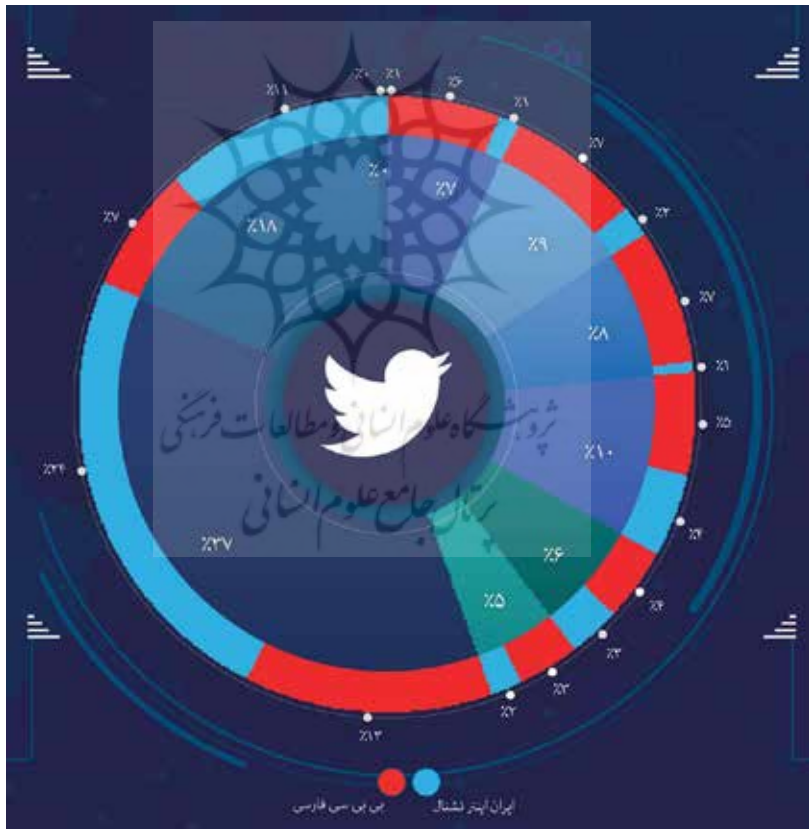
از سوی دیگر، آمارگیری ری توئیت‌های خبری، اطلاعات خوبی را از ذائقه مخاطبان این صفحه برای خبرگزاری ایران اینترنشنال فراهم می‌سازد تا بتواند در جنگ رسانه‌ای و عملیات روانی اشکال‌های خود را تصحیح کند و اشراف بیشتر و دقیق‌تری نسبت به افکار و احساسات مخاطبان خود به دست آورد. برآورد تحلیل احساسات مخاطبان صفحه توئیتر ایران اینترنشنال، ۲۰ درصد احساس منفی و ۸۰ درصد احساس خنثی نسبت به پیام‌های انتشار یافته است. در برآورد تحلیل احساسات، منظور از حس منفی استفاده از کلمه‌هایی با بار معنایی منفی است.

جدول ۱. دسته‌بندی و تحلیل محتوای بیشترین ری توئیت‌ها در صفحه توئیتر ایران اینترنشنال

۱/۱	برجسته‌سازی جزئیات ترور سردار سلیمانی توسط نیروهای آمریکایی	اشاره به ترور سردار سلیمانی
۱/۱	تأکید بر اخذ مجوز آمریکایی‌ها از کشور عراق جهت انجام عملیات‌های هوایی در این کشور با اشاره به ترور سردار سلیمانی	
۲/۳	اشاره به حضور گسترده مردم در تشییع پیکرهای سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در ایران و عراق	اشاره به حمایت مقام‌ها، مردم و کاربران از سردار سلیمانی
۱/۱	بازتاب انتقادات نسبت به ترور سردار سلیمانی توسط آمریکا	
۱/۱	احتمال ایجاد درگیری منطقه‌ای ایران و آمریکا در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی	افزایش نگرانی‌ها در خصوص افزایش تنش ایران و آمریکا در منطقه
۱/۱	احتمال حملات گسترده آمریکا به نیروهای نیابتی ایران در عراق و سوریه	اقدام‌های آمریکا و اسرائیل علیه ایران و جبهه مقاومت

۱/۱	اشاره به گفته‌های سردار سلامی در خصوص تحرکات منطقه‌ای ایران در پی شهادت سردار سلیمانی	بازتاب وعده‌ها در خصوص انتقام سخت
۱/۱	بازتاب بیانات رهبر انقلاب در خصوص قطعی بودن انتقام سردار سلیمانی	
۲/۳	بازتاب گفته‌های سردار قآنی با اشاره به احتمال ترور مقام‌های آمریکایی در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی	
۱/۱	بازتاب گفته‌های سیدحسن نصرالله در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی	
۲/۳	برجسته‌سازی گفته‌های زینب سلیمانی در خصوص لزوم انتقام از آمریکا در پی شهادت سردار سلیمانی	
۱/۱	بازتاب گفته‌های سردار جعفری در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی	توجه به یاد و خاطر سردار سلیمانی
۲/۳	بازتاب گفته‌های سیدحسن نصرالله در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی	
۱/۱	بازتاب گفته‌های مقام‌های کشور در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی	
۱/۱	طرح تغییر نام فرودگاه بین‌المللی مهرآباد به نام سردار سلیمانی	عدم تحقق وعده انتقام سخت
۱/۱	بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص پاسخ قاطع در صورت اقدام ایران جهت انتقام در سالگرد شهادت سردار سلیمانی	
۱/۱	بی‌تفاوتی جامعه جهانی نسبت به ترور سردار سلیمانی	
۱/۱	تأکید بر ضعف ایران از انجام عملیات جهت انتقام سردار سلیمانی از ترس ایجاد تنش منطقه‌ای با آمریکا و اسرائیل	
۱/۱	اشاره به پایین کشیدن بنر سردار سلیمانی در غزه	
۲/۳	اشاره به حذف پیام‌های مرتبط با سردار سلیمانی توسط اینستاگرام	هجمه علیه سردار سلیمانی
۱/۱	آتش زدن پوستر شهید سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در اصفهان	
۴/۵	آتش زدن پوستر شهید سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در تهران	
۶/۸	آتش زدن پوستر شهید سردار سلیمانی، پایکوبی و اعلام انزجار برخی از مردم عراق از ایران	
۹/۱	بازتاب گفته‌های ترامپ در خصوص ترور سردار سلیمانی	
۲/۳	بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص ترور سردار سلیمانی	
۳/۴	طرح ادعای انتقال کمک‌های مالی ایران به حماس توسط سردار سلیمانی	
۲۰/۵	متهم کردن سردار سلیمانی به نقش داشتن در ناامنی منطقه	

۱/۱	اشاره به هدف قراردادن هواپیمای اوکراینی در پی تلاش برای تلافی کردن شهادت سردار سلیمانی	هجمه علیه نظام
۳/۴	تأکید بر تأمین مالی شبه نظامیان مورد حمایت ایران در منطقه توسط مقامها و مسئولان کشور طی دیدار با مقامهای این گروهها	
۱۴/۸	تخریب نظام با تأکید بر تلاش برای پرشور نشان دادن مراسم تشییع پیکر قاسم سلیمانی	
۱/۱	تهدید شدن سردار قآنی توسط مقامهای آمریکایی	
۱/۱	دخالت ایران در منطقه از طریق نیروهای نیابتی خود	
۱/۱	شهادت نیروهای سپاه قدس در سوریه	
۱/۱	متهم کردن نظام به جابه‌جایی پول و سلاح توسط هواپیمایی ماهان	

نمودار ۳. نمودار درصدبندی محورهای خبری ری‌توییت‌شده در صفحه‌ی توئیتر ایران اینترنشنال

مخربندی توئیتهای منتشر شده در صفحه ایران اینترنشنال

با توجه به جمع‌آوری و تحلیل متن‌های خبری شکل ۵ در صفحه توئیتر ایران اینترنشنال با موضوع شهید سلیمانی، محورهای اصلی به همراه میزان درصد فراوانی پیام‌های منتشر شده به این شرح است:

۱. اظهارات مقام‌های آمریکایی درباره علت ترور سردار سلیمانی که میانگین ۲۰ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۲. اظهارات مقام‌های قضایی ایران درباره جاسوسی محمد موسوی مجد که میانگین ۶ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۳. باز نشر اظهارات فرماندهان نیروی قدس سپاه به ویژه سردار سلیمانی که میانگین ۲۳ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۴. اظهارات مسئولان نظام درباره لزوم واکنش مناسب به ترور سردار سلیمانی که میانگین ۶ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۵. واکنش مردم و مسئولان عراقی نسبت به دخالت یا حضور سردار سلیمانی در عراق که میانگین ۱۲ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۶. تحلیل واکنش ایران پس از ترور سردار سلیمانی که میانگین ۲۲ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۷. واکنش مقام‌های سازمان ملل به ترور سردار سلیمانی که میانگین ۲ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۸. واکنش مقام‌های سازمان ملل به ترور سردار سلیمانی که میانگین ۹ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.

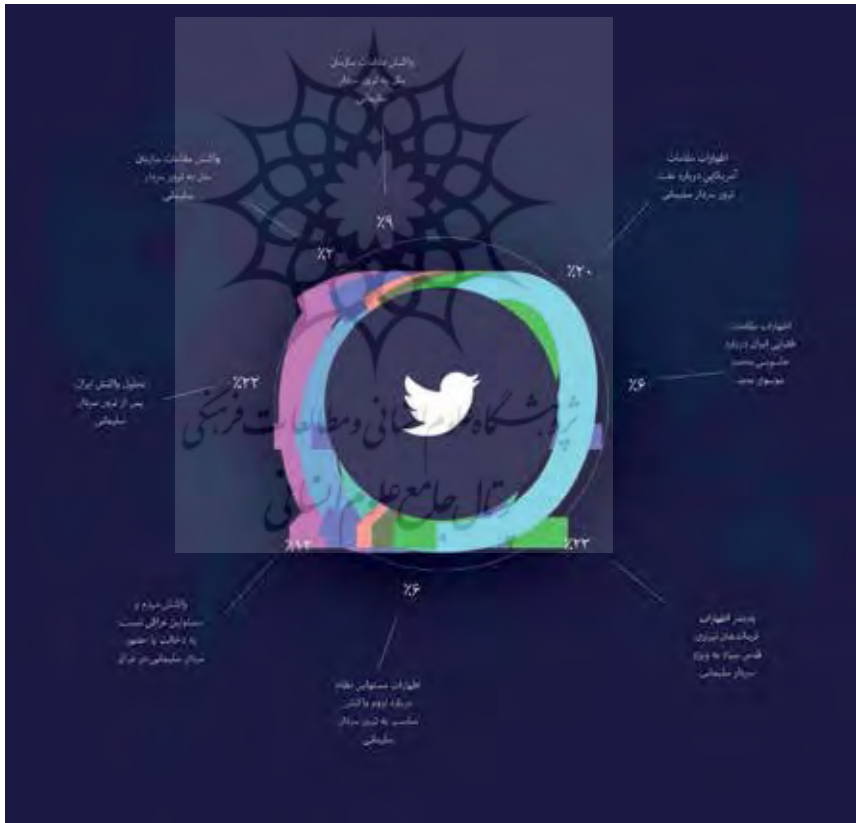
توجه ویژه این خبرگزاری به سه محور خبری، در بین تمام محورهای خبری انتشار یافته، به منظور تحلیل رویکرد این رسانه بسیار قابل توجه است، شاخص‌های برتر به ترتیب عبارت‌اند از:

- باز نشر اظهارات فرماندهان نیروی قدس سپاه به ویژه سردار سلیمانی؛
- تحلیل واکنش ایران پس از ترور سردار سلیمانی؛
- اظهارات مقام‌های آمریکایی درباره علت ترور سردار سلیمانی.

باز نشر اظهارات یا به نوعی برش‌های خاص از سخنان و اظهارات فرماندهان سپاه، به ویژه سردار سلیمانی، به منظور تخریب و سیاه‌نمایی چهره بین‌المللی فرمانده محور مقاومت، سردار شهید سلیمانی و عملکرد حاکمیت و مسئولان ایرانی است. در ادامه تحلیل واکنش جمهوری اسلامی ایران در انتقام سخت، با توجه به سخنان مقام معظم رهبری و القای ناتوانی مسئولان

جمهوری اسلامی ایران برای انجام آن و ایجاد ترس در افکار عمومی و تردید در تصمیم مسئولان با برجسته‌سازی اظهارات مقام‌های آمریکایی که تأکید داشتند در صورت پاسخ ایران، حاکمیت جمهوری اسلامی با نابودی مراکز مهم خود روبه‌رو خواهد شد؛ این رسانه معاند سعی داشته است وظیفه سنگین جنگ رسانه‌ای و عملیات روانی خود را در جهت تأمین منافع آمریکا و متحدانش، به نحوه احسن انجام دهد و افکار عمومی را با برجسته‌سازی خبرها و بهره‌جستن از تکنیک‌های روان‌شناسانه به سمت اهداف از قبل مشخص شده هدایت کند و تا جایی که امکان دارد واقعیت را تحریف و یا در صورت عدم موفقیت کتمان کند.

این رسانه خبری، به منظور القای نظر و تغییر در نگاه مخاطبان فارسی‌زبان، سعی داشته در تیترونیسی اخبار، مصاحبه با افراد و تحلیل‌گران مخالف جمهوری اسلامی ایران، ارائه فیلم و تصاویر و وانمود ساختن چهره صرفاً رسانه‌ای و حقیقت‌یاب خود، حرکت مقاومت اسلامی و در رأس آن فرمانده محور مقاومت را، عامل ناامنی و خونریزی در جهان معرفی کند.

شکل ۴. محوربندی توئیتهای منتشرشده در صفحه توئیتر ایران اینترنشنال

تحلیل محتوای صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال

۱. آمار کل پست‌ها

مهم‌ترین نتایج بررسی‌های آمار کمی صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال به این شرح است:
از ۲۷ هزار و ۳۶۲ پست منتشر شده، ۲۸۷ مورد آن مرتبط با موضوع مقاومت اسلامی و شهید سلیمانی است و میانگین تعداد تأیید پست‌ها ۵۴ هزار و ۴۳۵ عدد است، در حالی که تعداد تأیید شده پست‌های غیر مرتبط ۲۵ هزار و ۲۸۲ عدد است. میانگین تعداد نظرهای ارائه‌شده مخاطبان ۴۱۴۵ نظر در هر پست با موضوع مقاومت اسلامی و شهید سلیمانی است (شکل ۵).

روشن است که این آمار، با توجه به ۳/۸ میلیون عضو در صفحه اینستاگرام این خبرگزاری، قابل بررسی و تحلیل است. این آمار نشان‌دهنده مخاطبان بیشتر اینستاگرام، نسبت به توئیتر است و یا می‌توان فضای شبکه اجتماعی توئیتر را نخبگانی‌تر از اینستاگرام ارزیابی کرد؛ به این ترتیب، مخاطبان بیشتری در اینستاگرام فعالیت دارند که برای تحلیل و وزن‌دهی در نتیجه‌گیری قابل تأمل است.

شکل ۵. آمار پست‌های منتشر شده در صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال

محوربندی بیشترین پسند پست‌ها توسط کاربران

با توجه به جدول ۲، محورهای اصلی و فرعی خبری پست‌ها با بیشترین تعداد پسند مخاطبان در صفحه اینستاگرام ایران اینترنت‌نشال با موضوع شهید سلیمانی به همراه میزان درصد فراوانی هر محور به این صورت است:

۱. اشاره به ترور سردار سلیمانی که میانگین ۶/۳ درصد از محتوای خبری مورد پسند مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:

- برجسته‌سازی جزئیات ترور سردار سلیمانی توسط نیروهای آمریکایی؛
- تأکید آمریکایی‌ها بر اخذ مجوز از کشور عراق جهت انجام عملیات‌های هوایی در این کشور با اشاره به ترور سردار سلیمانی.

۲. اشاره به حمایت مقام‌ها، مردم و کاربران از سردار سلیمانی که میانگین ۳/۹ درصد از محتوای خبری مورد پسند مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:

- اشاره به انتقاد کاربران از حذف پیام‌های مرتبط با شهادت سردار سلیمانی توسط اینستاگرام؛
- اشاره به حضور گسترده مردم در تشییع پیکرهای سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در ایران و عراق؛

۳. افزایش نگرانی‌ها در خصوص افزایش تنش ایران و آمریکا در منطقه که میانگین ۳/۹ درصد از محتوای خبری مورد پسند مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع است:

- احتمال ایجاد درگیری منطقه‌ای ایران و آمریکا در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی.
- ۴. بازتاب وعده‌ها در خصوص انتقام سخت که میانگین ۱/۸ درصد از محتوای خبری مورد پسند مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوع‌ها است:

- برجسته‌سازی گفته‌های مقام‌های کشور در خصوص لزوم انتقام از آمریکا در پی شهادت سردار سلیمانی؛
- اشاره به گفته‌های سردار سلامی در خصوص تحرکات منطقه‌ای ایران در پی شهادت سردار سلیمانی؛

- ایجاد تنش بین گروه‌های مقاومت عراقی و آمریکایی در سالگرد شهادت سردار سلیمانی؛
- بازتاب گفته‌های سردار قآنی با اشاره به احتمال ترور مقام‌های آمریکایی در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی؛

- بازتاب گفته‌های فرماندهان سپاه در خصوص قطعی بودن انتقام شهادت سردار سلیمانی؛
- بازتاب بیانات رهبر انقلاب در خصوص قطعی بودن انتقام شهادت سردار سلیمانی.

۵. توجه به یاد و خاطر سردار سلیمانی که میانگین ۸/۷ درصد از محتوای خبری مورد پسند

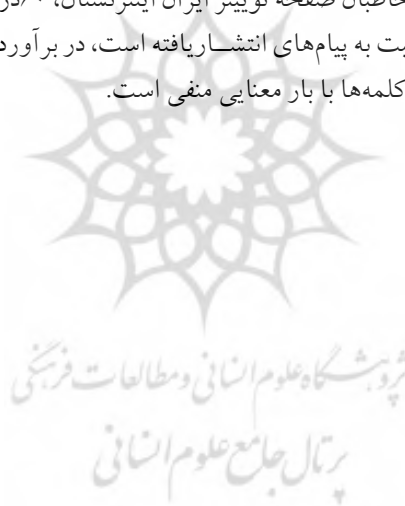
- مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوعها است:
- بازتاب گفته‌های سیدحسن نصرالله در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی؛
 - اشاره به نام‌گذاری خیابان‌ها با نام‌های سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس؛
 - حضور سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در مناطق سیل‌زده جنوب کشور؛
 - بازتاب انتقادات نسبت به تندیس‌های سردار سلیمانی؛
 - بازتاب گفته‌های سردار جعفری در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی.
۶. عدم تحقق وعده انتقام سخت که میانگین ۲/۴ درصد از محتوای خبری مورد پسند مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوعها است:
- اقدام‌های آمریکا در منطقه جهت ایجاد آمادگی در صورت اقدام ایران جهت انتقام در سالگرد شهادت سردار سلیمانی؛
 - تأکید بر ضعف ایران از انجام عملیات جهت انتقام سردار سلیمانی از ترس ایجاد تنش منطقه‌ای با آمریکا و اسرائیل؛
 - بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص پاسخ قاطع در صورت اقدام ایران جهت انتقام در سالگرد شهادت سردار سلیمانی؛
 - بی‌تفاوتی جامعه جهانی نسبت به ترور سردار سلیمانی.
۷. حمله علیه سردار سلیمانی که میانگین ۳۰/۳ درصد از محتوای خبری مورد پسند مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوعها است:
- بازتاب گفته‌های ترامپ در خصوص ترور سردار سلیمانی؛
 - آتش زدن پوستر شهید سلیمانی و ابومهدی المهندس در تهران؛
 - آتش زدن پوستر شهید سلیمانی و ابومهدی المهندس در اصفهان؛
 - آتش زدن پوستر شهید سلیمانی و ابومهدی المهندس در بانه؛
 - اشاره به پایین کشیدن بنر سردار سلیمانی در غزه؛
 - متهم ساختن سردار سلیمانی به نقش داشتن در ناامنی منطقه؛
 - طرح ادعای انتقال کمک‌های مالی ایران به حماس توسط سردار سلیمانی؛
 - بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص ترور سردار سلیمانی.
۸. حمله علیه نظام که میانگین ۳/۲ درصد از محتوای خبری مورد پسند مخاطبان را به خود اختصاص داده است و شامل این زیرموضوعها است:
- شهادت نیروهای سپاه قدس در سوریه؛
 - تأکید بر تأمین مالی شبه نظامیان مورد حمایت ایران در منطقه توسط مقام‌ها و مسئولان کشور طی دیدار با مقام‌های این گروه‌ها.

در بین این شاخص‌ها، بیشترین تعداد از پست‌های مورد پسند مخاطبان صفحه خبری ایران اینترنشنال مربوط به شاخص‌های:

- هجمه علیه سردار سلیمانی؛
- عدم تحقق وعده انتقام سخت؛
- توجه به یاد و خاطر سردار سلیمانی است.

روشن است، با توجه به سیاه‌نمایی چهره بین‌المللی سردار شهید سلیمانی در صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال و تلاش برای عدم توانایی و بی‌اثر دانستن اقدام جمهوری اسلامی در حمله موشکی به پایگاه آمریکایی عین‌الاسد در عراق و به‌نوعی ایجاد فضای منفی از توانایی جمهوری اسلامی با توجه به تصاویر، تیرهای خبری و فیلم‌های کوتاه منتشر شده در صفحه اینستاگرام، بیشترین پسند را توسط مخاطبان داشته است و همچنین بیشترین حجم از علاقمندی مخاطبان خود به این محورهای خبری را کسب کرده است.

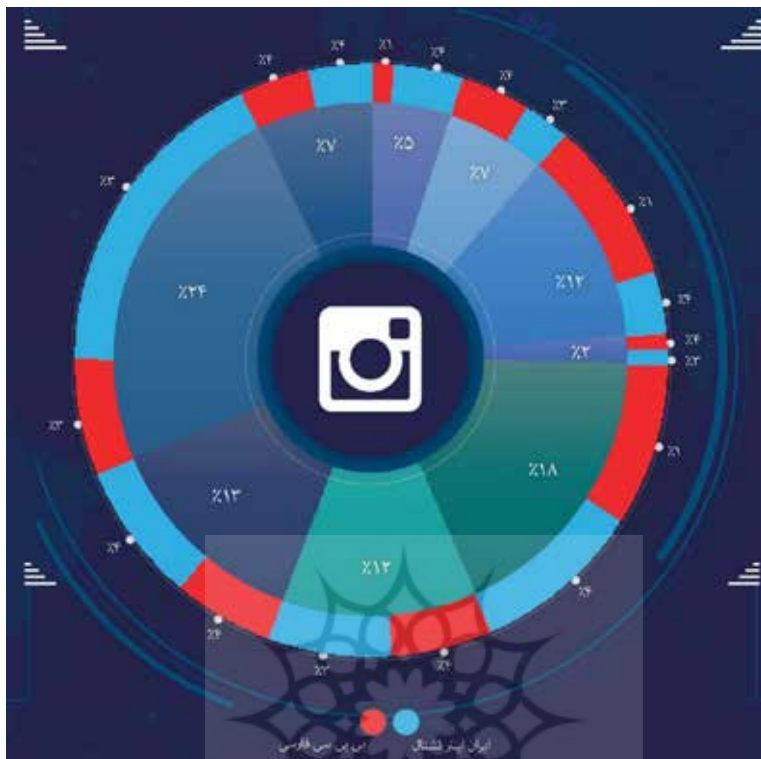
برآورد تحلیل احساسات مخاطبان صفحه توئیتر ایران اینترنشنال، ۶۰ درصد احساس منفی و ۴۰ درصد احساس خنثی نسبت به پیام‌های انتشار یافته است، در برآورد تحلیل احساسات منظور از حس منفی استفاده از کلمه‌ها با بار معنایی منفی است.

جدول ۲. دسته‌بندی و تحلیل محتوای پست‌های مورد پسند مخاطبان در صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال

۴/۷	برجسته‌سازی جزئیات ترور سردار سلیمانی توسط نیروهای آمریکایی	
۱/۶	تأکید بر اخذ مجوز آمریکایی‌ها از کشور عراق جهت انجام عملیات‌های هوایی در این کشور با اشاره به ترور سردار سلیمانی	اشاره به ترور سردار سلیمانی
۱/۶	اشاره به انتقاد کاربران از حذف پیام‌های مرتبط با شهادت سردار سلیمانی توسط اینستاگرام	اشاره به حمایت مقام‌ها، مردم و کاربران از سردار سلیمانی
۲/۳	اشاره به حضور گسترده مردم در تشییع پیکرهای سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در ایران و عراق	
۳/۹	احتمال ایجاد درگیری منطقه‌ای ایران و آمریکا در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی	افزایش نگرانی‌ها در خصوص افزایش تنش ایران و آمریکا در منطقه
۲/۳	بازتاب گفته‌های فرماندهان سپاه در خصوص قطعی بودن انتقام شهادت سردار سلیمانی	بازتاب وعده‌ها در خصوص انتقام سخت
۱/۶	بازتاب بیانات رهبر انقلاب در خصوص قطعی بودن انتقام سردار سلیمانی	
۱/۶	اشاره به گفته‌های سردار سلامی در خصوص تحرکات منطقه‌ای ایران در پی شهادت سردار سلیمانی	
۳/۱	برجسته‌سازی گفته‌های مقام‌های کشور در خصوص لزوم انتقام از آمریکا در پی شهادت سردار سلیمانی	
۱/۶	ایجاد تنش بین گروه‌های مقاومت عراقی و آمریکایی در سالگرد شهادت سردار سلیمانی	
۱/۶	بازتاب گفته‌های سردار قآنی با اشاره به احتمال ترور مقام‌های آمریکایی در پی انتقام شهادت سردار سلیمانی	
۱/۶	بازتاب انتقادهای نسبت به تندیس‌های سردار سلیمانی	توجه به یاد و خاطر سردار سلیمانی
۲/۳	بازتاب گفته‌های سیدحسن نصرالله در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی	
۱/۶	حضور سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در مناطق سیل‌زده جنوب کشور	
۱/۶	اشاره به نام‌گذاری خیابان‌ها با نام‌های سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس	
۱/۶	بازتاب گفته‌های سردار جعفری در خصوص اقدام‌های سردار سلیمانی	

۵/۴	بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص پاسخ قاطع در صورت اقدام ایران جهت انتقام در سالگرد شهادت سردار سلیمانی	عدم تحقق وعده انتقام سخت
۳/۱	اقدام‌های آمریکا در منطقه جهت ایجاد آمادگی در صورت تحرکات احتمالی ایران در سالروز شهادت سردار سلیمانی	
۲/۳	تأکید بر ضعف ایران از انجام عملیات جهت انتقام سردار سلیمانی از ترس ایجاد تنش منطقه‌ای با آمریکا و اسرائیل	
۱/۶	بی‌تفاوتی جامعه جهانی نسبت به ترور سردار سلیمانی	
۲/۳	آتش زدن پوستر شهید سلیمانی و ابومهدی المهندس در تهران	هجمه علیه سردار سلیمانی
۲/۳	اشاره به پایین کشیدن بنر سردار سلیمانی در غزه	
۰/۸	آتش زدن پوستر شهید سلیمانی و ابومهدی المهندس در بانه	
۱۱/۶	بازتاب گفته‌های ترامپ در خصوص ترور سردار سلیمانی	
۴/۷	طرح ادعای انتقال کمک‌های مالی ایران به حماس توسط سردار سلیمانی	
۳/۹	بازتاب گفته‌های مقام‌های آمریکایی در خصوص ترور سردار سلیمانی	
۳/۹	متهم کردن سردار سلیمانی به نقش داشتن در ناامنی منطقه	
۰/۸	آتش زدن پوستر شهید سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در اصفهان	همجمله علیه نظام
۱/۶	شهادت نیروهای سپاه قدس در سوریه	
۱/۶	تأکید بر تأمین مالی شبه نظامیان مورد حمایت ایران در منطقه توسط مقام‌ها و مسئولان کشور طی دیدار با مقام‌های این گروه‌ها	

نمودار ۴. نمودار درصدبندی محورهای خبری مورد پسند مخاطبان در صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال

محوربندی پست‌های منتشرشده توسط اینترنشنال

با توجه به جمع‌آوری و تحلیل پست‌های خبری (شکل ۶) در صفحه اینستاگرام ایران اینترنشنال با موضوع شهید سلیمانی، محورهای اصلی به همراه میزان درصد فراوانی پست‌های منتشرشده به این شرح است:

۱. اظهارات ترامپ در دفاع از ترور سردار سلیمانی که میانگین ۱ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.

۲. واکنش‌های ترامپ و پمپئو به ترور و بسته شدن اینستاگرام مسئولان لشگری و کشوری که میانگین ۷ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.

۳. واکنش‌های مثبت داخلی و خارجی به ترور سردار سلیمانی و انتشار اظهارات سردار سلیمانی که میانگین ۱۱ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.

۴. واکنش‌های منفی به ترور سردار سلیمانی که میانگین ۴ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.

۵. اظهارات مقام‌های آمریکایی در دفاع از واکنش‌ها به ترور سردار سلیمانی که میانگین ۵۵ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۶. اظهارات در مورد جاسوسی موسوی مجد که میانگین ۱۱ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.
۷. اظهارات مقام‌های آمریکایی در مورد واکنش متقابل ایران به ترور که میانگین ۱۱ درصد از محتوای خبری را به خود اختصاص داده است.

همان‌طور که در این شاخص‌ها مشخص است، بیشترین درصد از محتوای تولیدشده در اینستاگرام ایران اینترنشنال، در مقایسه با سایر محورها، مربوط به اظهارات مقام‌های آمریکایی در دفاع از واکنش‌ها به ترور سردار سلیمانی است. ایران اینترنشنال با توجه به رویکرد کلی جذب مخاطبان فارسی‌زبان، ضمن سیاه‌نمایی و وارونه جلوه دادن حقایق در مورد شهید سلیمانی و محور مقاومت، در تلاش است این ترور آمریکا را عملی به‌موقع و کمک‌کننده به صلح و رفع خشونت در منطقه به تصویر کشد و افکار عمومی را نسبت به درستی این عمل قانع سازد.

شکل ۶. محوربندی پست‌های منتشرشده در صفحه‌ی اینستاگرام ایران اینترنشنال

تبیین یافته‌ها

در تبیین نظریه‌ی بازنمایی، با توجه به موضوع شهید سلیمانی و رسانه‌های معاند در بستر فضای سایبری، رویکرد تعددی در سه مورد از رویکرد نظریه‌ی بازنمایی، بیش از موارد دیگر مورد تأکید قرار گرفته است. رسانه‌ها در تلاش‌اند تا مقابل جریان فکری مخالف خود بایستند و سیاستمداران جبهه‌ی مقابل را تخریب کنند؛ آن‌ها با پوشش اخبار رسانه‌ای، نوعی احساس بدبینی، عدم اعتماد و سوءظن را نسبت به مخالفان خط مشی فکری خود در مخاطبان القا می‌کنند (نیوتون^۱، ۱۹۹۹: ۵۷۷-۷۸).

رسانه‌ی ایران اینترنشنال سعی داشته است، با استفاده از فضای تأثیرگذار رسانه، واقعیت را از دیدگاه خود و در راستای تکمیل اهداف، توجیه و همراه کردن افکار عمومی به کار برد و در منطقه و میان افکار عمومی، از شهید قاسم سلیمانی به عنوان فرمانده‌ی محور مقاومت و عامل تأثیرگذار در پیشبرد اهداف گفتمان مقاومت اسلامی، واقعیتی خلاف آنچه که رخ داده است، به تصویر بکشد. در راهبرد خود در صدد عادی‌سازی و موجه‌نشان دادن این ترور توسط ایالات متحده آمریکا بوده است و بیشتر از راهبرد کلیشه‌سازی استفاده کرده است. همان‌طور که در سخنرانی‌های ترامپ در مورد شهید سلیمانی آمده است؛ "او مرده. او در حال طراحی حمله‌ی بسیار بزرگ و حمله‌ای بسیار بد برای ما و دیگران بود و ما او را متوقف کردیم" (واشننگتن پست، ۲۰۲۰). و یا در جایی دیگر گفته است: "سلیمانی باعث مرگ انسان‌های بی‌گناه برای رضایت خاطر خودش شد. در توطئه‌های تروریستی از لندن تا دهلی نو دست داشت امروز ما قربانیان بسیاری از جنایات‌های سلیمانی را به یاد می‌آوریم و به آنها احترام می‌گذاریم و می‌دانیم که سلطنت ترور او به پایان رسیده است" (کاخ سفید، ۲۰۲۰).

هرچند که محبوبیت و شخصیت بین‌المللی شهید سلیمانی؛ به‌خصوص اواخر حیات ایشان در میدان نبرد با داعش و جریان‌های تکفیری در محور مقاومت، ایشان را در اذهان دوستان و دشمنان گفتمان مقاومت اسلامی بزرگ و قدرتمند نشان می‌داد و رسانه‌های موافق و مخالف را وادار به روایت‌گری از خود می‌کرد، اما همین تهدیدِ محبوبیت و قدرت ایشان در نگاه دشمنان، موجب شد تا در فضای رسانه به شکلی مدیریت و عمل کنند تا تهدید را تبدیل به فرصت و با وارونه‌نشان دادن حقیقت، به نفع مدعیان حقوق بشر و نظام سلطه امتیازی کسب کرده و منافع آنان را تأمین کنند.

نتیجه‌گیری

نقش بی‌بدیل شهید قاسم سلیمانی، در پیشبرد اهداف مقاومت اسلامی در جهان و مقابله در صحنه‌ی میدان با گفتمان نظام سلطه و تقویت محور مقاومت و گروه‌های اسلامی شیعه و

اهل تسنن، در اذهان مردم مسلمان و آزادی خواه جهان خواهد ماند. نظام سلطه، به رهبری دولت مردان ایالات متحده آمریکا که خود را در مصاف با سردار پرافتخار جبهه مقاومت ناتوان دیدند، راهی غیر از ترور را برای خود متصور نشدند. چهره بین المللی شهید سلیمانی و محبوبیت ایشان در محور مقاومت، نظام سلطه را بر آن داشت تا با تمام توان از اقدام ترور خود دفاع کرده و آن را توجیه کند. ترامپ در سخنرانی های خود این طور نشان داد که اقدام ترور شهید سلیمانی در جهت جلوگیری از جنگ و حفظ امنیت و ثبات در منطقه بوده است (چل فنت^۱، ۲۰۲۰). دشمنان مقاومت و جمهوری اسلامی ایران با در اختیار داشتن تمام امکانات مادی و رسانه ای و دست برتر در فناوری، در صدد پاسخ به سؤال های اذهان عمومی برآمده و در خبرسازی و روایت گری خود از جبهه مقاومت و شخصیت شهید سلیمانی و واقعیت را مخالف واقع به تصویر کشیدند و شهید سلیمانی را شخصی خون ریز، ماجراجو و مخالف صلح در منطقه بازتعریف کردند، از شواهد قابل ارائه کلمات کلیدی مورد استفاده ترامپ درباره شهید سلیمانی است که عبارت است از: هیولا، تروریست، قصاب و جنایات شیطانی (کولها تکار^۲، ۲۰۲۰). در فرمایش مقام معظم رهبری آمده است:

در واقع این تشییع، و بعد بزرگداشت ها، ژنرال های جنگ نرم استکبار را متحیر کرد. اینهایی که در جنگ نرم استکبار برجسته اند و در واقع آنها هستند که دارند فعالیت می کنند و ژنرال های جنگ نرم آمریکا و استکبار هستند، اصلاً متحیر ماندند که این چه وضعی است؛ این که بود، این چه بود؛ این چه حرکت عظیمی است که آنها را شکست داد (بیانات، ۱۳۹۹/۰۹/۲۶).

اما نباید سبب شود تا افراد مؤثر در جنگ نرم از اقدام های دشمنان غافل و اجازه دهند شخصیت ها و پیروزی های ما را تحریف و حرکت مقاومت اسلامی در منطقه را غیر انسانی و سیاه جلوه دهند.

پیشنهاد های رسانه ای

همان طور که در نظریه بسیج رسانه ای آمده است، رسانه های جمعی نه تنها باعث کاهش علاقه شهروندان به مسائل سیاسی نمی شوند، رفتار و عمل رسانه ای آن ها منتج به افزایش علاقه مخاطبان به مسائل سیاسی و اجتماعی می شود (اجاز^۳، ۲۰۱۸: ۸). حال بر اساس این پژوهش با محوریت شخصیت شهید قاسم سلیمانی و نگاه ویژه رسانه ای دشمنان به شهید سلیمانی و مقاومت اسلامی در منطقه غرب آسیا، موارد پیشنهادی در راستای مقابله و خنثی کردن حرکت رسانه ای ضد مقاومت اسلامی و شخصیت های برجسته اسلامی، در بعد رسانه های برون مرزی در جنگ رسانه ای و عملیات روانی نظام سلطه اشاره شده است:

1. Chalfant
2. Kolhatkar
3. Ejaz

۱. از اقدام‌های کلیدی و مهم شهید سلیمانی، تلاش در جهت ایستادگی و تقویت گروه‌های مقاومت در کشورهای عربی منطقه بوده است، ساخت مستندهایی از اقدام‌های این شهید بزرگوار و تبیین حرکت ایشان جهت روشنگری افکار عمومی در کشورهای عربی باعث خنثی‌سازی اقدام‌های رسانه‌ای نظام سلطه بر علیه جبهه مقاومت اسلامی می‌شود.
۲. بررسی و تحلیل اقدام‌های رسانه‌ای نظام سلطه علیه مقاومت اسلامی، نشان‌دهنده نقاط قوت مقاومت اسلامی است. حال می‌توان با جهاد تبیین، که نقش مهم رسانه را نشان می‌دهد از اقدام‌های مورد تأکید دشمنان در نشان دادن چهره خلاف واقع از مقاومت اسلامی، به طراحی برنامه‌های رسانه‌ای به‌خصوص در حوزه کشورهای اروپایی و آمریکایی پرداخت.
۳. بهره‌گیری از خبرنگاران و افراد میدانی جنگ‌های اخیر عراق و سوریه، در برنامه‌های رسانه‌ای، می‌تواند به روشنی نقش برجسته جمهوری اسلامی و جبهه مقاومت را، در مقایسه با سایر بازیگران بین‌المللی تبیین کند و قول و عمل صادقانه مجاهدان مقاومت را به گونه‌ای قابل باور برای مخاطبان جهانی به تصویر کشد.

© Authors, Published by Bureau of Media Studies and Planning. This is an open-access paper distributed under the CC BY (license <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

منابع

- افتخاری، اصغر. ۱۳۹۹. مقاومت در اسلام؛ نظریه و الگو. تهران: مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور.
- امیری، سروش و جواد کیانی. ۱۳۹۸. «گفت‌وگو با شهید قاسم سلیمانی در دیپلماسی و روابط بین‌الملل». فصلنامه مطالعات دفاع مقدس. دوره پنجم. شماره ۱۸: ۹-۳۰.
- آل قیس، علیرضا؛ سیدمحمد دادگران و محمدرضا رسولی. ۱۳۹۷. «تبیین ارتباط میان اقناع رسانه‌ای شبکه‌های اجتماعی و سبک زندگی - مورد کاوی اینستاگرام»، فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، دوره هشتم، شماره ۲۹: ۹۳-۱۱۴.
- باقری دولت‌آبادی، علی و محسن شفیعی سیف‌آبادی. ۱۳۹۹. «بررسی تاکتیک‌های جنگ روانی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران پس از ترور سردار شهید قاسم سلیمانی». فصلنامه سیاست دفاعی. سال بیست و هشتم. شماره ۱۰۱: ۱۴۹-۱۷۵.
- جلیلی، محمد و مسعود معینی پور. ۱۳۹۹. «بازخوانی مواجهه راهبردی شبکه‌های فارسی زبان با نظریه مقاومت (با تأکید بر شبکه‌های بی‌بی‌سی فارسی و من و تو)». فصلنامه علوم سیاسی. سال بیست و سوم. شماره ۹۲: ۱۶۳-۲۰۲.
- حسینی، حسین و عبدالحسین کلانتری. ۱۳۹۶. «تحلیل پدیدار شناختی تجربه زیسته کاربران شبکه اجتماعی تصویری اینستاگرام در ایران». فصلنامه مطالعات فرهنگ - ارتباطات. دوره هجدهم. شماره ۴۰: ۳۳-۶۳.

- رحمان زاده، سیدعلی. ۱۳۸۹. «کارکرد شبکه‌های اجتماعی مجازی در عصر جهانی شدن». فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی شدن». دوره اول، شماره اول: ۴۹ - ۷۸.
- رضایی، محمد و عباس کاظمی. ۱۳۸۷. «بازنمایی اقلیت‌های قومی در سریال‌های تلویزیونی». فصلنامه تحقیقات فرهنگی. سال اول. شماره ۴: ۷۸ - ۹۱.
- زینی، سامان و مصطفی اژدری. ۱۳۹۸. «بررسی خبری شبکه‌های بی‌بی‌سی فارسی در مواجهه با انقلاب اسلامی در چارچوب عملیات روانی». فصلنامه پژوهش‌نامه تاریخ سیاست و رسانه. سال دوم. شماره ۲: ۴۳۹ - ۴۶۶.
- سلیمانی، باقر و علی اسماعیل‌زاده. ۱۳۹۹. «ضرورت و چگونگی حمایت از نهضت‌های آزادی‌بخش و محور مقاومت با تأکید بر منظومه فکری امامین انقلاب اسلامی». دوفصلنامه علمی تربیت پاسداری. سال نهم، شماره ۱۹: ۱۰۱ - ۱۰۳.
- شاه‌محمدی، مهدی و پروین نورالدین. ۱۳۹۹. «تحلیل گفتمان مقاومت در سیره شهید سلیمانی». دومین همایش ملی ادبیات مقاومت: ۷۸۷ - ۸۰۸.
- شیخ، رضا و هانیه شامببانی. ۱۳۹۴. «تحلیل محتوای شبکه‌های اجتماعی مجازی با رویکرد نتنوگرافی بر اساس اطلاعات ناقص». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین. دوره اول. شماره ۴: ۱۷۹ - ۲۰۳.
- عرفانی فر، علی. ۱۳۹۹. «نقش راهبردی حاج قاسم سلیمانی در شکل‌گیری محور مقاومت و مدیریت توحیدی آن». فصلنامه متعالی. دوره ۱. شماره ۱: ۶۳ - ۸۰.
- بروجردی علوی، مهدخت؛ سیدمحمد مهدی‌زاده و محسن شاکری‌نژاد. ۱۳۹۸. «بازنمایی زنان چادری در سریال‌های تلویزیونی ایران». فصلنامه رسانه‌های دیداری و شنیداری. سال سیزدهم. شماره ۲۹: ۱۸۳ - ۲۰۷.
- غلام‌رضایی، قاسم. ۱۳۹۸. «سلیمانی و مکتب مقاومت اسلامی»، نشریه کیهان فرهنگی. شماره ۳۹۶ و ۳۹۷: ۵۰ - ۵۱.
- فرخی، میثم و مریم آریایی. ۱۴۰۱. «بررسی پوشش خبری تشییع شهید سلیمانی در رسانه‌های موافق و مخالف جبهه مقاومت». فصلنامه رسانه. ۳۳ (۱): ۲۱۵ - ۲۵۰. Doi: 10.22034/bmsp/145443. ۲۰۲۲.
- گیویان، عبدالله و محمد سروری‌زرگر. ۱۳۸۸. «بازنمایی ایران در سینمای هالیوود». فصلنامه تحقیقات فرهنگی. دوره دوم. شماره ۸: ۱۴۷ - ۱۷۷.
- مجلسی، محمداسماعیل و فاطمه زینلی‌پور. ۱۳۹۹. «شهید سلیمانی و جنگ نرم». همایش ملی ادبیات مقاومت: ۷۱۳ - ۷۴۹.
- محک‌کار، ایمان و محمد مهدی حلاج. ۱۳۹۳. «شبکه‌های اجتماعی به دنبال چه هستند؟». فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی. دوره اول، شماره ۲: ۸۷ - ۱۰۸.
- نوروزی، مجتبی و زهره مرندی. ۱۳۹۸. «تحول در گفتمان قدرت محور مقاومت از تثبیت به توسعه قدرت با تأکید بر زنجیره هم‌ارزی هویت: قبل و بعد از شهادت سردار سلیمانی». فصلنامه مطالعات بیداری اسلامی. سال هشتم. شماره ۱۶: ۶۱ - ۸۳.

- Chalfant, Morgan. 2020. "Trump says Iranian Commander was killed to Stop a War". The Hill, Available at: <https://thehill.com/homenews/administration/476700-trump-says-iranian-commander-was-killed-to-stop-a-war>
- Ejaz, Waqas. 2018. "Investigating Malaise and Mobilization Effects of Media Use on European Identity before and after the Eurozone Crisis". *Global Media Journal*. Vol. 8, No. 1: 1-23.
- Hall, Stuart 2003. *The Work Representation*. in Stuart Hall (Eds.) , *Representation: Cultural Representation and Signifying Practices*. London: Sage Publications.
- Helberg, Maria. 2015. *Visual Brand Communication on Instagram: A Study on consumer Engagement*,

- Master Thesis. Department of Marketing, Hanken school of Economics. <http://helda.Helsinki.fi/bistream/handle/handle/10138/156026/helberg.pdf?sequence=4>.
- Hill, Anne., James, Watson 2006. *Dictionary of Media and Communication Studies*. Publication Arnold Hodder.
- Kolhatkar, Sonali. 2020. "Three Reasons Why Trump Ordered Soleimani's Killing". The Command Dream. Available at: <https://www.commondreams.org/views/2020/01/17/three-reasons-why-trump-ordered-soleimani-killing>
- Newton, K. 1999. "Mass Media Effects: Mobilization or Media Malaise"? *British Journal of Political Science*, Vol. 29: No.4.
- The Washington Post. 2020. "Trumps Team Offers Mixed Messages about Imminent Attack from Iran as Justification for Killing Soleimani". Available at: <https://www.washingtonpost.com/national-security/trumps-team-offers-mixed-messages-about-imminent-attack-from-iran-as-justification-for-killing-soleimani/2020/01/07/story.html>
- The White House. 2020. "Remarks by President Trump on the Killing of Qasem Soleimani". Available at: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-killing-qasem-soleimani/>

منابع الکترونیکی:

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران مراسم سالگرد شهادت حاج قاسم سلیمانی و خانواده شهید سلیمانی (۱۳۹۹/۹/۲۶) موجود در لینک زیر:

<https://khl.ink/f/46944>

<https://WWW.alexairan.com/>

برای اطلاع از رتبه‌بندی سایت‌ها در سال ۲۰۱۲ نک

